

K Ü L Ö N F É L É K

SZEMÉLYI HÍREK.

Urbantsek Jenő m. kir. főerdőmérnök, *Urbantsek* Ignác érsek-uradalmi erdőtanácsos és *Urbantsek* István uradalmi erdőmérnök nevüket belügyminiszteri engedéllyel *Urbánfy*-ra változtatták.

Rohoska Samu m. kir. erdőmérnök nevét belügyminiszteri engedéllyel Rohosy-ra változtatta.

Halálozások. Ismét egy öreg tölgy dőlt ki azok sorából, kik a magyar erdők szent ügyének szentelték minden tudásukat, gondolatukat: meghalt béri Balogh Boldizsár okl. erdőmérnök.

1865 április 25-én született Faddon, Tolnamegyében, a nagy Balogh Ádám leszármazottjaként. 1891 április 1-én lépett a csákvári hitb. uradalom szolgálatába és 1914-ben lett ugyanott hitb. uradalmi erdőmester és e nehéz őrhelyen látta el csonka hazánk egyik legnagyobb erdőbirtokának értékes és odaadó vezetését elhalálozásáig: 1934 április hó 9-ig.

Mindig a munka, a becsületes, szorgalmas munka embere volt, ki beosztottaiban is mindig a munka emberét kereste, becsülte és szerette meg, ki egy hosszú életen át az ünnepeltetés elől mindig oly szerényen visszahúzódt, bizonyára rossz néven venné, ha én itt most élete részletesebb leírásába, hosszadalmas dicséretébe kezdenék.

Most, hogy végleges bucsut mondunk pályafutása földi végállomásánál, az örök élet kapujánál nem mulaszthatom el, hogy köszönetet ne mondjak tanításaiért, útmutatásaiért neki, az erdők szerelmesének. A kora tavasz most bontogatja szárnyát, az eddig gondjaira bízott erdőkben. Sírjára elvittük az erdőgazdaság minden egységének, minden erdőrésztetének üzenetét: jó munkát végeztél, eleget tettél, nyugodtan térhetsz pihenőre és állhatsz ítélőbírád elé. Ki ily munkát végzett, könnyebben hagyhatta itt őrhelyét, hogy e göröngyös földön is meginduló, rügyfakasztó tavaszból, az örök tavasz hónapja költözzék.

Adjál, Uram, a fárasztó, gondterhes munka után, csendes, örök nyugodalmat neki.

Láng Lajos, erdőmérnök

A soproni gombaszakértői tanfolyam. A magyar országos kémiai intézet gombászati osztálya Sopronban, a főiskolán tartotta meg az első gombaszakértői tanfolyamot. A tanfolyamnak, mely március hó 16-tól 27-ig tartott, 24 hallgatója volt, kiknek legnagyobb része erdőmérnökök sorából került ki.

A tanfolyam célját és a magyar gombászat megszervezésének tervét Szemere László, a gombászati osztály vezetője az „Erdészeti

Lapok" 1933. évf. X. füzetében ismertette.

Örvedetes ténynek kell tartanunk, hogy az első gombaszakértői gárda a főiskolánkról indul el nemes, közérdekű útjára és reméljük, hogy az erdőmérnöki szak mindvégig előharcosa marad a magyar gombászat ügyének, annál is inkább, mert foglalkozásánál fogva különben is hivatva van erre.

Ijjász Ervin.

A gombamérgezések. Irta és előadta dr. Szalóky József, a soproni gombaszakértői tanfolyamon.

Manapság mindjobban fordul a közönség s a szakemberek figyelmé a gombák értékesítése felé — már csak nemzetgazdasági szempontból is — s így ezzel kapcsolatban szükségessé válik, hogy azok, akik részint hivatásból, részint tudományszombjából foglalkoznak velük, erdészek, természetbúvárok, orvosok, tanárok, tanítók stb. áttekintést kapjanak a mérgezések tüneteiről s azok kezeléséről.

Sajnos, elég sok és súlyos mérgezés fordul elő még mindig; ha azonban az országunk kellő számú gombaszakértővel s gombaismerővel el lesz látva, akiknek kezébe lesz letéve a népnek ilyirányú kioktatása, hogy úgy mondjam, nevelése s a piacok ellenőrzése, akkor remélhetőleg rövidesen örvedetes csökkenést fogunk majd e téren tapasztalni.

Lássuk elsősorban is a mérgezések kezelését általában. Ennél nem lehet szigorúan szétválasztani az első segélynyújtást a kezeléstől, mert sok esetben pl. egy egyszerű hánytatás, minden további kezelést feleslegessé tesz. Viszont sokszor meg hánytatni sem lehet addig, míg pl. az eszméletlen betegünket coffein- vagy strichnin-injekcióval reflexképessé nem tesszük.

Általában a teendőnk háromirányú kell hogy legyen és pedig;

Első: A gomba eltávolítása a gyomorból, ill. bélből, tehát az emésztő apparátusból.

Második: A már felszívódott mérge eltávolítása a vérből s esetleges közömbösítése vagy felhígítása.

Harmadik: A tünetek, következmények kezelése. (Szívgyengeség, légzési zavar, fájdalom, görcsök stb. stb.)

1. Vegyük tehát az elsőt: Ha a mérgezés ill. a gomba fogyasztása óta 5—6 óránál több nem telt el, sok eredményt érünk el, legelső tennivalónkkal — a hánytatással.

Vagy úgy hánytatjuk a beteget, hogy sok tejet, vizet, híg teát itatunk vele s mikor a gyomor telt, a nyelő-gyököt ujjal lenyomjuk, lenyomatjuk puha tárggyal, olajos tollal, pálcikára csavart vattacsomóval a garatot izgatjuk, tehát mechanikai úton, vagy pedig kémiai úton, különféle hánytatószerrel, mint pl. a hánytató borkő, tartans emeticus 15—20 cgrja, vagy a Cuprum sulfuricum a közönséges rézgálic 1—2 százalékos oldata. (Ennek nagy előnye, hogy jóformán minden kereskedésben, borpincéknél, szőlőművelőknél beszerezhető). Ebből egynegyed-fél óránként adunk egy-egy evőkanálnyi a hatás beálltáig. Jó még a következő recept: Pulv. rad. Ipecacum gm 1.5 és Tart. emct 0.05 gr keveréke, amit kettéosztva, egy negyedóra időközrel beadunk. Ha fecskendő van kéznél s ennek használatában jártasak vagyunk (Manapság már, — sajnos — sokan maguk végzik arsotonisos stb. kúrájukat, nem is szólva a morphinistákról, kiknél az injekció adása napirenden van. Remélem, a gombászok közt nincsen!) adhatunk bőr alá 1 százalékos apomorfin oldatból 1 cm³-t, mely biztos eredményt ad. Ez különösen akkor tesz jó szolgálatot, ha a beteg nagy erőhanyatlása miatt mechanikus úton nem hánytatható, és gyermekeknél. Ha a beteg elég jó erőben van s a hány-

tatás kellő eredménnyel nem járt, végezzük a gyomormosást, amihez egy új. n. gyomorszonda, egy tölcser és víz szükséges. A gyomorszonda helyett esetleg megfelel egy borszívó gumicső, ami legalább 1 m hosszú legyen.

A kivétel a következő: Felszólítjuk a beteget, hogy tássa ki a száját. Most a megnedvesített gumicsövet íróttal módjára fogva a nyelven a garat balsarkába toljuk, majd emelve, hegyét lefelé irányítjuk s biztatjuk a beteget, hogy nyeljen, mire gyenge nyomással a szondát könnyen a gyomorba juttathatjuk.

Addig vezetjük, míg csak a fogsortól számítva legalább 45 cm lenn lesz. Gyermekneknél arányosan kevesebb, de ez csak orvost érdekelhet, mert nem nagy gyakorlattal bíró egyén a nyugtalan gyermeknél meg sem kísérelje. Mikor a cső a gyomrot elérte, végére illesztjük a tölcseret s felemelve, lassan kb. háromnegyed—egy liternyi vizet engedünk be rajta. Mielőtt azonban a víz a tölcserből mind kiömlött volna, hirtelen sülyesztjük, hogy ezzel szívást gyakoroljunk a benn levő folyadékra s ekkor a gyomortartalom a vízzel együtt szépen visszagurgítál, amit aztán egy edénybe felfogunk, hogy a gombarészeket kiszedve belőle, meghatároz-hassuk, mert erre a további kezelés érdekében feltétlenül szükségünk van.

A szonda kihúzása előtt még egyszer — újra öblíthetjük, amikor még mindig távolíthatunk el apróbb-nagyobb törmeléseket, foszlányokat. A gyomor kitakarítása után aztán vagy egy-két kávéskanál magnesium sulfuricumot (keserű só) adunk egy pohár vízben, vagy egy-két evőkanál ricinust — amit íó lesz feketekávé s konyak keverékében adni. Utána, ha súlyos tünetek nincsenek, carbo animalist, finom szenet adagolunk a betegnek óránként 1—2 késheggyel négy-öt ízben. Hasznos kiürülést célzó eszközünk még a bélmosás, vagyis magas beöntés, amit langyos vízzel, kamillás vízzel, gyenge szappanos vízzel adathatunk vagy a beteg hozzátartozójával vagy egy szülésznővel.

2. Ha a mérgezetthez az elfogyasztás után 5—6 óránál később jutunk, az előbb említett hánytató eljárásokkal nem sokat érünk ugyan, de megnyugtatóképpen elvégezzük azokat, hánytatunk s ha lehet, gyomrot mosunk.

Most már azonban a bélürítésnek kell erélyesebbnek lenni, amit a már említett magn. sulf.-al vagy Oleum Ricinivel érünk el legbiztosabban, természetesen nagy adagokkal és pedig félóránként 20 gr magn. sulf.-ot adunk vízben kétszer-háromszor ismételve, vagy hasonló időközökben 20—30 gr ricinust. Ilyenkor tesz hasznos szolgálatot a bélmosás. Utána bőségesen adunk carbont, mely a mérgezett toxinokat, mérges gázokat csodás módon megkötni, adsorbeálni képes. Most már erősebb hatású mérge esetén mindinkább szükségessé válik a II. csoportba osztott tennivaló a vérsérum hígítás ill. pótlás s a toxin közömbösítés, amit vagy egyszerű physiologiás oldatnak (0.9 százalék NaCl, oldat) vagy egyéb sókat is tartalmazó Ringer és Locke oldatnak (szőlőcukrot is tartalmazva) többször, több száz cm³-ének érbe való (intravenas) beadásával érünk el.

Ez már orvos dolga — csak ismertetésként hozom fel — mert először is vényen rendelhető, másodsor pedig érbe adni injectiot, különösen egy rosszpulzusú kékülő-sárguló, kapkodó, esetleg görcsökben lévő betegnél még orvosnak sem könnyű; speciális intravénás tüket, műszert igényel s absolut steril kivitel. Mindenesetre nagy előnye ennek az eljárásnak, hogy 1. a gyakori — néha cholericiform — hasmenés okozta vízvesztéséget pótolja.

2. a vérsérumot hígítva a mérge koncentrációját csökkenti.

3. a kiválasztást fokozván, a mérge kiürülését sietteti.

Újabban az egyes mérgeknek megfelelő antitoxinok előállításával

is kísérleteznek, különösen szép eredménnyel a párisi Pasteur-intézet, s a németek is, ami ha a gyakorlat számára megérett lesz, könnyűvé teszi a kezelést s a mortalitást (halálozási arányszámot) lényegesen lecsökkenti. Természetesen azonban teljesen ezek sem pótolhatják az utoljára, bár nem utolsó sorban lévő III. csoportba sorozott tennivalókat, a tüneti kezelést.

Szívgyöngöseségnél (nagy erőhanyatlás szapora elnyomható érverés) jót tesz a cognac, feketekávé, tea; orvos ilyenkor coffein camphor, adigan, strychnin, cardiasol injectiot ad. Görcsök ellen hasra thermophor meleg. Ópium cseppek, fektetés.

Deliriumoknál enyhe nyugtatók, elkülönítés.

Hasmenéseknél, amik néha napokig tarthatnak jó a carbo, a taninum, keratinatum, ópium stb.

Gyomorteltség érzete puffadság ellen mentholos cukor — sósborszesz cseppekben.

Általában egy mérgezést kiállott beteg még napokkal a gyógyulása után is könnyen emészthető ételeket egyék, erősebb munkától tartózkodjék.

Ezekben ismertettem általában a mérgezések kezelését, most részletezzük az egyes fontosabb genusok mérgezési tüneteit. Vegyük:

1. az Amanita phalloides — a Gyilkosgalócát. Mérge a phallin.

Rendszerint későn 10, sőt 16—20 óra múlva kezdődő émelygés, szomjúságérzet, puffadság, teltségérzés, görcsök, hányás, hasmenés a tünetei, melyet rövidesen híg véres, nyákos gyakori székelés követ erőltetéssel — tenesmással — nagy erőhanyatlással. Az összes elsorolt tennivalók rendszerint eredménytelenek, a beteg menthetetlen. Hasonló phallin-szerű mérgezést okoz még az A. mappa, Pettyes gyilkos galóca, az A. verna, a Ragacsos galóca és egy újabban megfigyelt gomba, a Lepiota helveola, Bresadola vörhenyes ózláb-gomba is, melynek mérgezését nálunk részletesen le is közölte Szemere gombászati osztályvezető úr. S ugyancsak halálos mérgezést okozhat az Inocybe rimosa, a Gumós susulyka-gomba és a téglavörös susulyka, az Inocybe lateraria Ricken. Ezeknél a tünetek hasonlóak a fenti mérgezéshez, sőt a nemiszervek fájdalmas duzzadását okozhatják könnyebb esetekben. Tennivaló gyomor-bélmosás, Ringer-oldat.

Fel kell hívnunk a figyelmet egy ugyancsak halálos mérgezést okozható gombára a Clitocybe corda-Parlagi tölcsergombára, mely könnyen keveredhet szedésnél a szegfűgomba közé s okozhatja a lentebb tárgyalt Légyölő galócaszerű mérgezést.

2. Már a Lactáriusok (Tejelők) azonnali heves gyomor és béléfájdalmakat okoznak hányással, hasmenéssel, így a hánytatás, hashajtás, gyomormosás itt eredményes lehet, mert a mérgező gomba nagyrészt kiürül, de azért deliriumok trismus, izomgörcs és elerőtlenedés, kisebb fokú szívgyengeség bekövetkezhetik. Itt a gyógyulási kilátások jők.

3. A Russulák (Galamb gombák) közül a R. Sardonian-Izzadó galambgomba és a R. fragilis — a Törékeny galambgomba halált is okozhat, a többi csípős ízű pedig igen fájdalmas hányást, hasmenést, szédülést, szívgyengeséget okoz. Hánytatás, gyomor és bélmosás carbo segít.

4. A Boletusok (Tinoruk) közül a Tubiporus satanas, a Sátángomba a Luridus és Pachypus okoznak mérgezést.

Tünetek: hamar kezdődő nehezen csillapodó hányás, nyákcafatos véres hasmenés. Nagy erőhanyatlás. Tennivaló: sorban, mint azt az általános kezeléstanban ismertettem.

5. Az Amanita muscaria, Légyölő galóca és A. pantherina okozta mérgezés atropinszerű, tehát olyan, mintha az maszlagos nadragulyával,

vagy a daturával redőszironnal történt volna. Itt nem dominálja a kor-képet hányás hasmenés, sem fájdalom. A tünetek hamar jelentkező szé-dülés, izgatottság, puffadság érzet, szárazságérzet a szájban, torokban, látási zavar, alkalmazkodási zavar, pupilla-tágulat, arcpirulás, szá-pora érverés, remegés, deliriumok, kiáltozások, nyelési képtelenség, esetleg teljes eszméletlenség.

Tennivalók: hánytatás, hashajtás, erélyes béltakarítás, szíverősítők, koffein stb.

Meg kell jegyezmem, hogy éppen e miatt a részegséghez hasonló egyes tünetek miatt keleti népek oroszok, szamojédek stb. bódítószer gyanánt használják, mint mi az alkoholt. Kellő előkészítés után fogyasztják a gombát és sok vizet isznak utána. A tünetek előtérbe jutásával aztán kipirulnak, élénken gesztikulálnak, handabandáznak, víziók veszik elő s ez állítólag nekik épp oly kellemes, mint nekünk a kisebbfokú alkohol-mérgezés.

6. A mérges Pereszkerék, Tricholomák okozta mérgezés tünetei: Hamar jelentkező hányás, kínzó gyomortáji fájdalom, hasmenés, mely napokig elkinózzhatja a beteget. Úgy látszik, mérge gyorsan felszívódó, mert a hányás és hasmenés azonnali alapos gyomor- és bélmosás után is többször ismétlődhet. Különösen a mérges Fakó keresztler — Tricholoma serotinum Moesz et Szemere — a Büdös pereszker, a Tricholoma sulphureum Bull. és a Tigrinum Izzadó pereszker okoz ilyen mérgezést.

7. A Helvellák-Papsapka-gombák heves véresejt oldó mérget a hel-vella-savat tartalmazzák, amely az első forrázatban átmegy. Szárítás, ecet, só megsemmisíti. Van azonban oly mérgük is, amely oldatba forrá-zatba nem megy át. A mérgezés tünetei: heves deliriumok, görcsök, kiál-tozások, izommerevedések, sárgaság, halálos kimenetelűek. Tennivaló: gyomor- és bélmosás, Ringer-oldat, tünetek kezelése.

8. A Hypholomák, Kénvirággombák hányást, hasmenést okoznak. Gyomor- és bélmosás elégséges.

9. A Sclerodermák (Áltriplák) legfeljebb gyomortáji nyomást, há-nyást okozhatnak. Beavatkozásra nem igen kerül sor.

Nagyon sok többé-kevésbé mérgező gombára kellene még kitérnem, sőt az idiosyncrasiára is utalnom kell — egyes egyéneknek az élvezhető gombákkal szemben túlérzékenységre — ezeknek tárgyalása azonban meghaladná az egyszerű ismertetés kereteit. Inkább csak áttekintést akartam nyújtani a mérgezések kezelésében s a kivitelen az orvosi gon-dolatmenet elsajátítását céloztam.

Beszámoló a brandmajori madárvédelmi mintatelep első évi működéséről.

A brandmajori madárvédelmi mintatelep alapjainak lefektetését 1932. év őszén befejeztük. Ezzel kezdetét vette a környék hasznos ma-darainak összegyűjtése és a telepen való megtelepítése.

Szerény beszámolómban a mintatelep első évi működésének ered-ményeit mutatom be. Teszem azért, mert már az első év olyan meglepő sikereket hozott, amelyek méltán számottearthatnak minden ornithológus és madárkedvelő szakember érdeklődésére.

A hasznos madarak megtelepítésének hosszú munkáját a rendszeres téli etetés vezette be. A telep védett helyein felállított etetőknék terített asztalai egy-kettőre összegyűjtötték a környék éhségtől üzött hasznos madárvilágát, melyeket aztán a rendszeres etetés és a telepen található mesterséges búvó- és szállóhelyek, fenyőcsalitosok, műoduk véglegesen a telephez is kötöttek.

Az első etetés időszaka 1932. év december 5-től 1933. év március 22-ig

Fel- állított műoduk		M a d á r f a j t á k					Megjegyzés
		Parus major L. Széncinege	Jynx torquilla L. Nyaktekeres	Ruticilla phoenicurus L. Kerti rozsdafarku	Emberiza trinella L. Citrom- sármány	Erithacus rubecula L. Vörösbegy	
száma	mintája	kirepült fiókáinak száma					
1	B	6*	—	—	—	—	+ első költés V. 1-től—VI, 16-ig
2	C	—	—	—	—	—	
3	B	—	—	—	—	—	* második költ. VI 16-tól—VII. 22-ig
4	B	—	—	—	—	—	
5	B	—	—	—	—	—	
6	B	—	—	—	5*	—	
7	B	—	9*	—	—	—	
8	B	—	—	—	—	—	
9	A	—	—	—	4*	—	
10	B	—	—	10*	—	—	
11	A	—	—	—	—	—	
12	B	—	6*	—	—	—	
13	B	—	—	—	—	—	
14	B	—	—	—	—	—	
15	B	—	—	—	—	—	
16	B	9*	—	—	—	—	
17	B	10*	—	—	—	6*	
18	B	—	3*+9*	—	—	—	
19	A	7*	—	—	—	—	
20	A	—	—	—	—	—	
21	A	—	—	—	5*	—	
22	B	11*	5*	—	—	—	
23	B	—	—	—	—	—	
24	B	—	—	—	—	—	
25	B	—	12*	—	—	—	
26	B	6*	4*	—	—	—	
27	B	—	—	—	—	—	
28	B	—	—	—	—	—	
Összesen		49	48	10	14	6	

tartott. Ezen idő alatt átlagosan 8—10 drb. széncinege, 20—25 drb. pacirta, 35—38 drb. sármány, 20—22 drb. pinytőke és 10—12 drb. tengelic látogatták meg nap-nap mellett az etetőket. A tél folyamán így 107 napon keresztül átlagosan 110 drb. madarat láttunk el élelemmel. Az etetőkhöz szokott madarak az etetési időn kívül is az etetők közelében, a telep védett helyein tartózkodtak. Éjjlre pedig a csemetekert nyitott felszerében, az elhelyezett műodukban és az épület déli oldalfalában készített téglaureg-odukban húzták meg magukat. A pacirták, pinytőkék és a sármányok mindig csapatosan, a cinegék leginkább egyenként foglalták el éjjeli szállásukat. Minden cinegének külön hálóoduja volt, honnan minden idegent elűzött. Nagy hidegek alkalmával azonban felhagytak a külön szállással és többen is összeköltöztek. Nem egy alkalommal láttam, hogy ilyenkor két-három cinege is meghúzódott egy-egy műoduban.

Az állandóan terített asztal természetesen a verebek légióit is összegyűjtötte. Az etetés napjától kezdve tömegesen tanyáztak az etetők környékén és a közismert verébszemtelenséggel vetették rá magukat a kitett eleségre. Állandó örkdóssal és flóbertezéssel akadályozhattuk csak meg, hogy az etetőktől el ne verjék a hasznos madarakat és fel ne egyék eleségüket. Az etetők körül ilyen módon tavaszig 609 drb. verebet pusztítottunk el. Tavasszal a verébhád nagyobb része elvonult. A visszamaradtak szaporodását a fészkeik szétdulásával és fiókáik elpusztításával igyekeztünk megakadályozni. Júliusig 221 drb. verébtöjást és 35 drb. fiókat semmisítettünk meg.

A rendszeres téli etetésnek és a gondos madárvédelemnek eredményei tavaszkor, a költés idején mutatkoztak. A tél folyamán az etetőkhöz szokott madarak tavaszkor sem mentek tovább, hanem a telepen, vagy ennek környékén költöttek. A csemetekertnek addig sivár, madár sem járta vidéke egyszerre hangos lett a megtelepedett madarak énekétől és az élelmét kereső feneketlengyomrú madárhadak féken tartották a telep mellett elhúzódó idős, beteg tölgy legelőerdőnek rovaranyagait is megfizethetlen szorgalommal pusztították csemetekertünk rovarvilágának mindenféle alakját. A megtelepedett odulakó madarak 1933. évi költésének eredményeiről a bemutatott táblázat nyújt hű képet.

A táblázatból láthatjuk, hogy a telepen őszkor felállított 28 drb. műoduknak az első költés ideje alatt 39%-a, a második költés alatt pedig 21%-a volt elfoglalva. Az első költés eredménye 27 drb. cinege, 34 drb. nyaktekeres és 14 drb. sármányfióka, míg a második költésé 22 drb. cinege, 14 drb. nyaktekeres, 10 drb. rozsdafarkú és 6 drb. vörösbegy. Az első költés összes eredménye így 75 drb., a másodiké 52 drb. madárfióka. A két költés együttes eredménye pedig 127 drb. hasznos madár. Mindezekből láthatjuk, hogy a felállított műoduknak az első évben már 60%-ban volt költés, melynek egy drb. műodura eső eredménye 3 drb. fióka volt.

A műodukban felnevelődött madaraknak az összes kirepült fiókák számában kifejezett fajok szerinti %-os megoszlása a következő:

Parus major	39%
Jynx torquilla	38%
Ruticilla phoenicurus	8%
Emberiza citrinella	10%
Erithacus rubecula	5%

Mindezek az eredmények mindennél szebben bizonyítják, hogy a hasznos madaraink, különösen az odulakó madarak mennyire híján vannak a természetes költőhelyeknek és éppen ezért a mesterséges műodukat már az első évben félelem nélkül felhasználják fészkelésre.

A kimutatásban szereplő sármány és vörösbegy családok költése pedig egyenesen páratlanul álló jelenség. Jól tudjuk, hogy ezek a madárfajták

nem odulakók és fészkeiket leginkább bokrok közé a földre építik. Az odukban való költésöket csak azzal tudom megmagyarázni, hogy a téli etetés által a telephez szokott madarak ennek fiatal madárvédelmi ültetvényeiben még nem találtak megfelelő fészkelésre alkalmas csalis helyet és beköltöztek az oszlopokon álló műodukba. Ebből az következik, hogy a madarak meghálálják a téli etetést és még megfelelő fészkelő helyek hiánya ellenére sem hagyják el megszokott helyeiket.

Ugyancsak megjegyzésre méltó a kerti rozsdafarkú fiókáinak száma. Eddigi megfigyelések szerint a kerti rozsdafarkú 5—6, legritkább esetben 7 drb. tojást tojik. A kimutatásban szereplő 10 drb. tojás így jóval meghaladja a rendes tojásszámot.

A bemutatott eredmények végül megmutatják, hogy a hasznos madarak védelmével és fészkelő helyeik biztosításával milyen nagy mértékben elősegíthetjük szaporodásukat és ezáltal közvetve milyen egyszerű módon, küzdhetünk a rovarok elszaporodása ellen.

Ijjász Ervin.

Konjunktúra-változás a nemzetközi fapiacokon? „Der Holzmarkt” c. berlini lap a következő érdekes megállapításokat közli: Ha a svéd faexportegyesülésnek évi jelentését, kritikát gyakorolva átvizsgáljuk, arra a következtetésre kell jutnunk, hogy a világ fapiacain a helyzet megjavult. A különböző fakiviteli országok 1933. évben kereken 4,770.000 standardot vittek ki az 1932. évi 3,829.000 standard faanyaggal szemben. Svédország faexportja is kivette ebből a maga részét. A kivitel, mely 1932-ben 763.000 standardra rúgott, 1933-ban 909.000 standardra emelkedett. A svéd közvélemény ehhez messzemenő reményeket fűz. Egy nagy stockholmi napilap például nagyon optimisztikusan nyilatkozik a kilátásokról. Úsztatott fából az egyik számbajövő, faúsztatásra berendezett svéd folyamán az előző évi famennyiségnek a dupláját lehetett látni. Hogy a cellulose fa piaca mennyire megjavult, bizonyítja az a tény, hogy Svédországban sokkal több kisebbmértetű fát döntöttek, mint az előző évben. Az utóbbi évek nyomott piaci helyzete után a piac nyilvánvalóan visszanyerte normális állapotát, aminek következtében az idej fatermelés jelentékenyen jobb elhelyezési lehetőségekkel számol. Ha a fenti számokat nem is tudjuk átvizsgálni, a helyzetről festett képet mégis nagyon rózsásnak kell tartanunk. Mindenképpen megállapítható azonban, hogy itt is újból reménykednek.

A föld sugárzás és az erdők fejlődése. A „Deutsche Forstwirt” közleménye szerint Loy és dr. Müller bajor erdőtisztek hosszabb vizsgálatok alapján meggyőződtek arról, hogy úgy az egyes erdei fák megjelenési formája, mint a természetes társulások összképe kimutatható módon befolyásolható rövidhullámú sugarakkal, amelyek gyaníthatóan a földből erednek s amelyeknek fizikai tulajdonságairól közelebbit még nem tudunk. A hazai erdőt alkotó tű- és lomblevelű faneveink ezek szerint két csoportra oszlanak éspedig sugárérzékeny és sugárt igénylő csoportokra. Az első cso-

portba tartoznak az összes tű- és lomblevelű fák, a tölgy fanemek kivételével. A fentnevezett erdőtisztek vizsgálataik alapján azt hiszik, hogy a növekedés akadályozása és megszűnése legkülönbözőbb formáinak, valamint az erdészeti patológia és entomológia bizonyos előjelenségeinek indító okait a föld sugarak hatásában közvetlenül megtalálták. Több támpontjuk van arra nézve, hogy az új ismeretek révén az erdőművelés terén eddig megmagyarázhatatlannak tartott alapvető problémák más megvilágításba kerülnek.

A legkönnyebb fa. A világ legkönnyebb fája az *Alstonia Spatuláta*, mely értékeit a föld alatt őrzi. Ez a fa a Maláy félszigeten nő, a bennszülöttek már évszázadok óta ismerik és Akar Angalnak, könnyű gyökérnek hívják. Holland-Indiában Kajoe Gaboch a neve. Ennek a fának a technikában való kiváló használhatóságát csak az utóbbi időben fedezték fel. A mocsarakat és állóvizeket kedveli, a vízes talajban 8 méter magasra nő és törzsének átmérője 15—25 cm egy méterrel a talaj felszíne felett. A gyökerek 10 méter mélyre hatolnak le és ezek szolgáltatják a hihetetlenül könnyű faanyagot. Kiemelésük nagyon nehéz, de a levegőn gyorsan száradnak és a friss törések az elefántsontra emlékeztetnek. Anyaga olyan laza, hogy térfogatának egytizedére összepréselhető, vízben azonban újra visszanyeri eredeti nagyságát. Különböző darabokban kerül a kereskedelmi forgalomba, árát súly szerint számítják. Egy kisebb hajórakomány értéke átlagosan 100 angol font. Első pillanatra nem tűnik nagyon olcsónak, de ha terjedelmét tekintjük, nem drágább más bútorfánál. Használhatósága és elkövetkező szerepe a technikában még szinte beláthatatlan. Repülőgépekhez, hideg és meleg elleni szigeteléshez, telefonfülkék, kipárnázások készítésénél használják eddig. („Magyarság” 1934. évi április hó 24-iki számából.)

Nagy erdőtűzek Erdélyben. A napilapok közlése szerint a Zernest környéki erdőkben ez évi április hó 29-én tűz keletkezett, amely a nagy hőségben félelmetes erővel elterjedt. Az erdőben dolgozó 30 munkás közül 15 a lángokban lelte halálát, a tűzhöz kivonult brassói és fogarasi tűzoltóság a rettentő forróságban nem tudta a lángok terjedését megakadályozni. Két század katona árkokkal igyekezett a veszedelemnek gátat vetni. A szebenmegyei Orlát község határában is leégett egy többszáz hold kiterjedésű erdő. Kolozsvár mellett elterülő erdőségekben is veszedelmes tűz pusztított.

További jelentések szerint a brassói kerületben újabb négy erdőben pusztított a tűz. Ötven parasztot letartóztattak, akik be is vallották, hogy ők gyújtogattak. Marosvásárhelyi jelentés szerint a lapusnyai erdőségekben május hó 4-én oly nagy tűz kelet-

kezett, hogy a lángokat a nyolcvan kilométerre fekvő Marosvásárhelyen is látták. Az egyik erdei tisztáson levő lapusnyai királyi kastélyt, mely valamikor Rudolf trónörökös tulajdona volt, a tűz erősen veszélyeztette. A veszedelem megfékezésére Marosvásárhelyről tűzoltókat és katonaságot vezényeltek ki.

A Meszes hegységben elterülő erdőség, amelynek nagy része Zilah város tulajdona, szintén kigyulladt. Május hó 6-án 40 hold állott lángokban, s miután az oltás nem biztatott sikerrel, attól tartottak, hogy a háromezer holdas erdőség teljesen leég.

Csikszeredáról jelentették: Bélbor község határában május hó 10-én kigyulladt a székely közbirtokosok erdeje. A marosvécsi báró Kemény-féle uradalom erdeje, szintén kigyulladt, a tűz óriási méreteket öltött. A tűz oltására csendőrség vonult ki.

Magyar-osztrák ingyennyaralási csereakció. A Zentralrat der geistigen Arbeiter Österreichs, Wienben, magyarországi rokon-szervezetekkel, mindkét ország intellektuális közönsége részére ingyennyaralási csereakciót szervez. Az akció folyó évi június hó 2-től október hó 6-ig tart és abban áll, hogy a résztvevők díjtalanul élvezhetik nyaralásukat e csereakció keretében. Minden magyar, aki az általa igényelt nyaralási időtartamra magánál vagy családjánál egy osztrák vendéget fogad, jogot szerzett arra, hogy ugyanezen időtartamra (az igénylő kívánságához képest 1—4 hétig terjed a nyaralás időtartama) Ausztriában nyaralhasson. A nyaralás az igénylő kívánságának megfelelően Bécsben, vidéki városban vagy fürdőhelyen tölthető el és költségmentes, csupán 10 (tíz) pengőt kell jelentkezési és kezelési díj címén az igénylőnek lefizetnie. Ezzel szemben minden jelentkező a legmesszebbmenő vasúti kedvezményben részesül.

Felvilágosítással szívesen szolgál az Österreichisches Verkehrsbüro budapesti fiókja, VI., Andrásy-út 28. sz. és a Zentralrat der geistigen Arbeiter Österreichs, Wien, I., Universitätsplatz No. 1., utóbbi 40 filléres magyar válaszbélyeg beküldése ellenében.

SAJTÓHIBÁK AZ ERDÉSZETI LAPOK 1934—IV. FÜZETÉBEN,
364—367. LAPON, „VADKÁROK” CIKKBEN

364. oldalon, 5-ik bekezdés, 12. sorban:
Az állatok is változatosak — helyett: Az *állatok* is változatosak.
365. oldalon, 2-ik bekezdés, 7. sorban:
Állatokkal helyett: *állatokkal*.
- Ugyanazon bekezdés 12. sorban:
rajtól való megoltalmazása — helyett: *zajtól* való megoltalmazása.
366. oldalon, 2-ik bekezdés, 2. sorban:
szarvasok logikájával — helyett: *szarvas biológiájával*.
-